

Herr

P E D E R S C R A M

Af sin Mandighed og mange store Bedrifter
faldet

Dove = Hals for Dannemark

Hans

Levnets = Historie

Fædrene = Landet til Ere og andre til Opmuntring
paa Dydens Bey,

i korteste Begreb samlet og af adskillige troeværdige Documenter uddraget
ved

E. P.

Forberetning.

Dersom Ihusommelsen af de Mænd, der har havt stor Dyd foree-
net med en rar Skæbne, bør ophjælpes af den dybe Forglem-
melse, som alle menneskelige Ting ved Tidens Længde ned-
sænke udi, da meener jeg, denne Efterretning om Hr. Peder
Scram, kand tilfulde fortjene saadant Ere = Minde. Det ham til-
lagde Navn, Dove = Hals for Dannemark, opliuses bedst ved efter-
følgende Blades Giennemlæsning, da man seer, at hand saa længe,
saa ofte og saa yderlig har vovet Liv og Blood for sit Fædrene = Land,
som neppe nogen anden af vore øvrige pruisværdige Helte: at jeg en-
skal tale om, hans martialske Gemyt trev ham endog saa udenlands
til at opsøge Fiender og Farlighed, naar her hjemme intet af det
Slags foresaldt. Dette sidste priser jeg vel ikke, i Henseende til
Samvittigheden, som aldrig gaaer sikker uden paa den Grund af et
lovligt Kald. Men i Betragtning af de Tiiders slette Kundskab om

Herrens Billie, lader man dette staae derhen. For Resten siunes denne rare Helt at fortiene al Berømmelse. Særdeles rart og selv- somt er dette, at hand baade til Lands og Bands har været lige good og færdig Soldat. Under de trende store Konger Frid. I. Christ. III. og Frid. II. har hand ført Floden som Admiral, og een gang Armeen som General, stedse med ønskelig Fordeel. Og som hand var stoor i Landet, saa var hand ey mindre i sit eget Huus, da Gud gjorde ham til Fader af atten Born, hvis Blood paa moderne Side, endnu er til overs i nogle af vore giæveste gamle Adels-Huse. Saa rar en Mand lood Guds Forstum ogsaa opnaae en rar og usædvanlig høy Alder, nemlig halvfemtesindstive Aar og fem Maaneder, uanseet de mange deels dødelige Saar, hand af Ungdom op havde faaet og de store Besværligheder hand giennemgik. Grunden til denne Efterretning er fornemmelig tagen af et MSS. som Hønhæd. og Veib. Hr. Cras-Naad Foss gunstigt har tilladet mig at ud-copiere: Men da samme er meget mangelfuldt og til deels urigtigt, har jeg af andre trykte og utrykte Documenter rettet, formeeret og udarbejdet det, saa got som min Tiid og Evne ville tillade.

Den priisværdige Helt Peder Skram var fød paa Urup Gaard, et Navnkundigt Herre-Sæde i Nørre-Jylland, Aarhuus-Stift, i Mil Norden for Horsens, Aar 1491. af en ældgammel berømmelig Stamme. Hans Fader var Hr. Christen Skram, og Moderen Anna Reventlow, Knud Reventlows Daatter af Søboe i Fyen. Døbe-Navnet bar hand efter sin Farfader Hr. Peder Skram den ældre, Herre til Urup, Skovgaard og Rüsagger, hvilken ogsaa skal have været en særdeles drabelig Mand, efter dette Ords egenligste Bemærkelse; Thi om ham (*) læses i gamle Haandskrevne Bøger dette, at da hand i sine unge Aar sit Trette med Ebbe Mogensens af Tielle (***) saa de undsagde hinanden paa Livet, blev hand af denne

(*) Her med rettes den Feil som jeg finder mig at have begaaet. Marm. Dan. Tom. II. p. 180. hvor det Drab paa Ebbe Mogensens tillegges den yngre Peder Skram. At Tidts Magnaen ikke tillood det, saae jeg nok den gang: og meente derfor, det Navn Christoph af Bayern, burde hede Christoph Greve af Oldenborg, som jeg har fatt i en Note. Men ved at holde alle Documenter nøyere mod hver andre, findes hlin Meening ugrundet.

(**) Andre MSS. have Tyrestrup og atter andre Commerup.

sin Uvinds-Mand og Efterstræbere oppasset, da hand en gang kom fra Horsens og ville til Urup, havende efter den Tiids Maade, nogle bevæbnede Borge-Stue-Karle ridende efter sig, dog ikke saa mange som hans Modstandere, thi denue havde beredet sig her paa, og det var fordm den Danske, ligesom indtil Ludwig den 14des strenge Forbud, den Fransøske Uvolds meget syndige Maade, at man ikke holt Dueller, men smaa Feldslag med al det Mandskab som paa begge Sider kunde opbringes. De møttes ved Hænsted Huulven, og der brød det ud til en haard Feide. Ebbe Mogensen blev nedlagt paa Stedet, og Peder Skram maatte søge sin Frelse i Landflygtighed. Siden gaves ham Anledning at komme ind igien med Kong Christoffer af Bøvern hans Krigsfolk, og at vinde denne Herres særdeeles Maade; Thi da Høybemeldte Konge, Aar 1441. landede ved Gedsoer og ville træde af Skibet paa Broen, falt hand i Vandet og var ikke uden Livs Fare. Nu var der ingen af hans Folgeskab, de Bøveriske Herre-Mænd, saa lidet bange for dette Element, som Peder Skram. Denne som en lang og foer Mand betænkte sig ey længe for hand sprang i Søen til sine Skuldre, fik fat ved Riortelen, og droog Kongen uskadet op. Saadan Trooskab bevægede Kongen til at forespørge sig nyere om Skrams Person og Omstændigheder, saa og at udfone ham med den Ufivedes Venner, samt skienke ham sin Fred og Frelse, ja bestandig at ære og elske ham, saa hand endog døde Kigens-Marskalk.

Denne sin Farfader som en tapper Mand, flegtede vores yngre Peder Skram rettelig paa. I et stort og stærkt Legem, som til høyeste Alderdom udholt hart ad mageløse Fatiguer, havde hand alt det man kand kalde Mood og Mandsherte, og at ham ey heller har manglet god Forstand eller Færdighed til at finde sig i allehaande Vanskeligheder, sluttes noksom af hans Bedrifter. Udi Boglige Kunster havde hand vel ikke fordybet sig, thi Naturen drev ham til en anden Side. Alt det jeg finder om hans Videnskab er, at hand havde lært at læse og skrive, hvilket var nok for en Helt i de Dage, da mange som holtes for Boglærde, vidste lidet mere. (*) I hans Alders tolvte

P 3

Aar

(*) P. Jo Resenius skriver i sin Fortale til Kong Wald. Tydske Lov, at en Peder Skram skal have overiaat bemeldte Lovbog paa bedre Latia end Biskop Knud af Viborg hans Version. Hjem denre Peder Skram er, vides ikke. Maaskee een af vor Heltes Søner, hvis Navn siden forekommer.

Nar blev hand Faderløs, og som den store Soldat der sad i ham, al-
 lerede begyndte at nytte sig, fandt hans Venner for got, at sette ham
 hos Herr Henrich Goye, der at lære og øve sig i Hoffmands-
 verk. Saa kaldtes i de Dage ey at giøre Hoff Reverenker og Complimen-
 ter, men at ride Dytt og bryde Glavind. Dette begyndte hand i sit
 fiortende Nar, og tjente siden under bemeldte Herre, indtil det 27ende.
 Da fandt hand først Leylighed at giøre Alvor deraf; Thi Nar 1518.
 var hand med i Stokholms Beleyring, saa og i det ulykkelige Slag ved
 Brende-Kirke, hvor hans ældre Broder Knud Skram, og mange
 flere Adels-Mænd, som stode i det fremmerste Geled, omkomme.
 Efter dette første Forsøg kom hand med Resten af Kong Christi-
 rns Folk hjem, og holt paa sin Fæderne Gaard Urup, Skifte med sine
 tvende Syster-Mænd, Iver Dyre og Korfids Hardenberg. Saa
 snart hand havde bragt den Sag til Endelighed, reed hand atter med
 tvende Heste til Herr Henrich Goye, og tjente under hans Banner
 i neste Feide, som Kong Christiern førte i Sverrig, Nar 1520. Det-
 te Tog lykkedes bedre end forrige, da den Danske Felt-Herre Otto
 Krumpen paa St. Sebastians Aften nedlagde Herr Steen Sture og
 det meeste af den Svenske Magt, ved Bovesund, hvor Peder Skram
 holdt sia som en Mand. Ligeledes lagde hand strax derpaa Vre ind
 ved Slaget i Tyvede-Stov. Der fik vel mange Danske deres Bane-
 Saar, i det de stormede til en Braade, som Svensken havde hugget
 for sig. Men de trængde igiennem og sloge Fienden fuldkommen ud
 ved en haard Fegtning, i hvilken Peder Skrams venstre Skulder
 blev saaret af en Pül, saa at Urret blev meget fiendeligt til hans
 Dods-dag. Nestfølgende Langfredag, stod det store Slag for Opfall,
 hvor meer end 10000 Svenske Bønder bleve dræbte, dog ey uden at
 værges sig mandelig, saa at og den Danske Felt-Herre Otto Krumpen
 med mange flere navnkundige Mænd der satte Livet til. Herr Mo-
 gens Gyldestjerne blev skutt med en Pül i sit Laar, saa hand halv
 besvimet knap blev hengende paa sin Fæst. Denne reddede Peder
 Skram, som saae at 3 Svenske vare bemøiede med at føre ham hen til
 en Side. Een af disse skal Skram igiennem Livet, da de andre toge
 Flugten, og Gyldestjern blev hiulpen til rette. Ikke mindre var hand
 med udi Stokholms anden Beleyring, indtil Staden blev opgiven og
 denne haarde Krig fuldendret ved det bekiendte Stokholmske Bloodbad,
 for

for hvilket Peder Skram, saavel som flere, siunes at have havt en billig Afstye, thi strax efter finder, jeg at hand tog sin Forlov fra Kongens Hoffmester Herr Henrich Goye, hvilken hand hidindtil havde fulgt med tvende Heste, som for er meldt.

Saa snart der fandtes Leylighed til at søge Krigs-Tjeneste paa nye, forsomte Peder Skram sig ikke, nemlig i Aaret 1524. da den undvigede Kong Christ. II. Tilhængere vægrede sig ved at opgive Kiøbenhavn for Kong Frid. I. hvilken af den samtlige Jydskke Adel var bleven hylbet i Viborg, og særdeles af Biskopperne fik et vist Antall Folk til Hielp. Blant disse var Peder Skram, paa Biskop Owe Bilde af Aarhuus hans vegne med nogle Heste, og hialp af al sin Evne til bemeldte Hoved-Stads Indtagelse, hvilken kostede ham tvende Saar i sin Arm, men den som gav ham dem, støtte hand strax igiennem Livet med sit Glavind. Saa snart Kiøbenhavn var opgiven, og Peder Skram hørte at Erke-Bisp Christopher i Bremen søgte Krigs-folk til at dempe sine uroelige Undersaatters Oprør med, drog hand derhen, gjorde god Tjeneste, og kom efter velforrettet Sag tilbage. Da hand saaledes havde gjort Krigs-Tjeneste under tvende Biskopper, fik hand Lyst og Leylighed til at tiene den tredie af samme Stand, nemlig Churførste og Erke-Bisp Albert af Mayntz, en i Reformationens-Historien meget mærk-wærdig Herre. Der hen droog hand tillige med Herr Knud Henrichsen af Klagerup, og hialp at dæmpe de oprørske Bønder, af hvilke 90000. siges at være omkomne. Sidst bemeldte Erke-Bisp ærede og lønnede ham rigelig, da hand var meget vel fornøyet med hans Tjeneste. Hvor lang samme har været, vides ikke. Aar 1531. da Kong Christ. II. var indfalden i Norge, blev Peder Skram atter bruat som en duelig Mand af sin egen Herre, Kong Frid. I. som hørte Røgt om hans Begiærlighed efter Krigs-Tjeneste paa fremmede Stæder, og derfor selv vidste at bruge ham hiemme. Det som jeg herved finder mærkeligst, er, at Skram nu forlod Landjorden, og gav sig til Søes. Kongen som kiendte hans Tapperhed og Forstand, betroede ham, uden Tvivl i Mangel af nogen bedre Admiral, et Antall Orlogs-Skibe, og det hand selv førte, heed Nøgelen. Paa det nye Element var vor Helt en mindre lykkelig i sine Gierninger end tilforn. Udi den Havn Bofftee ved Marsstrand, fik hand spær paa Kong Christians Skibe, hvilke hand opjogte og fandt
Palme.

Palme-Søndag, under Jersøe ved Tønsberg. Torsdagen derefter greb hand dem an, og tilredde dem saaledes, at de ey kunde udrette deres Erende, hvilket var at belegge Aggers-Huus til Bands, ligesom det til Lands allerede var beleyret af den undvigte Konge. Denne fandt stort Tilhæng i Norge og ængstede Nogens Gyldestiern Slots-Herre paa Aggershuus saaledes, at hand høylig trængte til den Forstærkning af Mandskab, Krud og anden Fornødenhed, som Skram undsatte ham med. Til Lands ville vor Helt vel ogsaa forsøge at svække det fiendtlige Parthie, men fandt sig alt for svag paa Mandskab, hvorfor hand nøyedes med at falde her og der i Land, og Brand-skatte sin Herres Fiender, eller utroe Undersaatter, for hvilken Brandskatt hand gjorde Kongens Rentmæster Herr Anders Glob rigtig Regnskab, og sit Qvittering som endnu er tilovers. Da hand kort efter Paaste løb til Kiøbenhavn med sine Skibe, og berettede Kongen alle Omstændigheder, blev besluttet at antage sig Norges Forsvar med mere Alvorlighed, og altsaa at sende didhen, ey allene ald den Danske Søe-Magt, som kunde bringes tilveie, men ogsaa endeel Skibe, som Hanssee-Stæderne laante Kongen til Hielp. Denne Tallrige Flode torde man ey betroe Peder Skram, som var alt for ung Søe-Mand, dog den som i hans Sted blev Admiral-General og alting, stundes det endnu mindre, nemlig Knud Gyldestiern, som allerede var udvalt, dog ey viet, Biskop til Odense. Under hannem stod Peder Skram, og førte sit forrige Skib Nøggelen. Ved denne Flodes Ankomst, gif Kong Christ. II. Haab over styre, saa at hand begyndte en venlig Forhandling med bemeldte halv-geistlige General. Denne, som ey vidste hvor vidt, eller paa hvad for Vilkaar hand torde indlade sig i slige Tractater, maatte først hente nærmere Besked fra Kongen sin Herre, og udvalgte til det Erende Peder Skram, uden tvivl fordi hand vidste Mandens Skionsomhed og Forstand i Stats-Sager, var ey mindre end hans Tapperhed at lide paa. Dog blev med ham tillige sendt en anden Herre, navnlig Wilken Stede. De reiste igiennem Sverrig med al Hast, og fandt Kong Frid. I. paa Gunderslof i Stevens-Herret. Saa snart Skram havde regtet sit Erende, og faaet skriftlig saavel som muntlig Giensvar af Kongen, begav hand sig paa Beyen tilbage, men kom med sin første Besked ey længer end til Helsingøer, thi der naaede hand Kongens Secretair Axel Juul, med den forandrede Ordre, at Knud Gyldestiern ikke maatte indlade sig i no-

gen venlig Tractat med Kong Christ. men hannem fiendtlig angribe, uden saa var, at hand ville give sig paa Naade og Unaade. Her af sluttes, at den første Befalning har lydet gandske anderledes, og været saadan, som Knud Gyldenstiern alt for dristig giettede sig til at den ville blive. Dog det kunde ikke undskylde ham, thi hand fik hverken den første eller sidste Ordre at see, forend det var for sildig, da hand, allerede og uden at oppebie Sendebudenes Tilbagekomst, havde tilstaaet Kong Christ. det som man siden ikke ville være ham gestændia, nemlig sikker Leyde. Denne Accord ville Knud Gyldenstiern have Skram til at underskrive med, saasnart hand var ankommen. Men hand var alt for klog dertil, og protesterede meget mere mod alt det som var skeet, fremvisende det hand havde i Lommen, nemlig en Befalning, som lydde gandske anderledes, hvilket Gyldenstiern selv tilstod, og dermed friede Skram, som undskyldte sig for Kongen og Rigens Raad, paa Kiøbenhavns Raadhuus. Lige saadant Vidnesbyrd om sin Troeskab og fuldkomne Lydighed i at efterleve sin Konges givne Befalning, fik hand længe derefter, nemlig anno 1542. da samme Sag paa offentlig Herredag blev lagt Knud Gyldenstiern, som den gang var en affatt Biskop, til Last.

Efter Høylovlig Kong Frid. I. Død, indfandt sig Peder Skram hos hans Søn Kong Christ. III. i Kolding, hvor hand og flere af den Tydske Adel svore den unge Herre Huldskabs-Ced, saa og strax vüste Birkning deraf; Thi da Grev Christopher af Oldenborg, med de Lübeckers Hielp, var indfalden i Fyen, og havde oprørt Allmuen til at holde den gamle Kong Christians Parthie, og hente ham af Fængslet for at sette ham paa Thronen igien, saa var Peder Skram ey seen til at indfæde sig i det store Feldt-Slag som blev holdet paa Dreberg ved Affens, hvor Erke-Biskop Gustav Trolle, og mange store Herrer satte Livet til. Dette kostede vores mandige Helt meget Blod; thi hand fik i Hovedet og andensteds, ey mindre end syv Saar, som alle holdtes for ulivis eller dødelige. Men hand, som havde endnu meget ulevet og ugiort; lod sig føre til Odense, hvor hand i Jomfrue Anna Nielsdaatters Huus blev vel cureret. Imidlertid var hand bleven betænkt paa at gifte sig med Jomfrue Elsebe Krabbe, Hr. Tygge Krabbe til Bustrup og Frue Anna Rosencranz deres Daatter. I dette Egteskab blev Peder Skram Fader til atten Børn, nemlig syv Sønner og elleve Døtre: Af Sønnerne findes ingen navnkundig uden Christen Skram, som faldt for Fiendens

Sværd paa Guldborg Enge, Aar 1566. den 12. Julii, Peder Skram, som samme Aar døde paa Laugholm den 25. Nov. (*) og Niels Skram, som havde Frue Cirften Rosencrands, og beboede sin Fæderne Gaard Urup Aar 1598, da hand loed opbygge et Taarn og Vaabenhuus ved Birk Kirke. Af Dotterne vides disse: Margreta Skram døde ugiftet, Birgitta Skram, Herr Peder Tottes til Balinggaard, Anna Skram, Herr Henning Giøes til Kielstrup, Karen Skram, Herr Lauritz Brockenhusens til Brangstrup og Egestow. Johanna Skram, Herr Hans Langes til Bregning og Kiærgaard, Elsebe Skram, Herr Owe Bildes, Oliva Skram, Herr Johann Dues til Gredsholm.

Ret længe fik Peder Skram en Forlov at blive hjemme hos sin unge Brud, thi Fæderne-Landets Tilstand udkrævede hans Tjeneste, og det var hans Sag, hvor hand kunde komme til Slags. Kong Christian overlagde med ham, hvorledes man skulde dempe de Lybeckers Søemagt, som idelig styrkede Greven og den afsatte Konges Parthie. Men gode Raad vare her dyre, efterdi Fienden havde Kiøbenhavn, og tillige de bedste Kongelige Orlogs-Skibe i sin Vold. Det gode Venskab imellem Kong Christian og hans Naboe Kong Goste i Sverrig, skaffede Raad mod dette Uraad, og sidstbemeldte Konge fandtes villig til at laane sine Skibe, men undskyldte tillige, at hand ikke havde en Admiral (**) hvilken man selv maatte see sig om. Nu, at man i Danmark heller ingen Overflødighed har havt af Admiraler paa de Liden, sluttes en allene af det som tilforn er meldet, i Anledning af den Norske Krig, men ogsaa deraf, at Peder Skram, som ellers af Ungdom op, havde fulgt Kriegen til Lands, baade inden og uden for Danmark, maatte nu for Allvor vise at hand var et amphibium, og det med ald ønskelig Lykke. Efter den Svenske Konges Indbydelse, reed han Anno 1535, med fem Heste op til Stockholm, og da hand havde ladet de laante 10. Orlogs-Skibe udtackle og bemandede, seylede hand derfra til Gulland. Her samlede hand sig en større Flode, da Henrich Rosencrantz, Lehnsmand paa bemeldte Gulland, havde skaffet ham fem Skibe, Hertug Albert af Preussen sendt ham ligesaa mange, og nogle Jydske Bisper, samt

(*) Disse tvende Sonner udelades af P. Joh. Resenio som i sin Fortale til Kong. Wald. Jydske Lov, ellers temmelig vel opstuser de Skrammers Slægt-Register.

(**) Totius autem classis sub Gothlandiam in unum collectæ summus Præfectus erat Petrus Skrammius, Eques Danus. Nam Gustavo ipso indicante, non habuit tum Svecia, qui idoneus esset ut classi præficeretur, quare Skrammius, rogatu Regis, hoc numeris acceptans, in Sveciam commearat, relicta apud fratrem Tuchonem Crabbam, nova nupta, quum recentis conjugii gaudia vix semestri perecepisset. Nic. Cragii Hist. Christ. III. p. 95.

samt andre af Adelen bragt iligemaade nogle Orlogs-Skibe og Jagter til Beye. Endnu opbragte hand 4 Hollandfke Skibe, som vare Rigets Fiender, og bemandede dem med sit Folk, saa hans Flode blev endelig 37 store og smaae Skibe sterk. Derimod havde den oprørske Grev Christopher af Oldenborg ladet udruste den rette Danske Flode ved Kiøbenhavn, hvilken foreenede sig med de Lybske, Rostokfke, Stralsundfke og flere Hanse-Stæders smaae Floder, og møtte Peder Skram under Bornholm. Der kom det 9. Junii til et Søslag, i hvilket Peder Skram mist 74 Mand paa sit Skib, men drøbte den fiendtlige Admiral, adspredde hans Flode og fik fuldkommen Seyervinding, skiont ham ikke gaves Tid til at fortsætte den, som hand havde ønsket, efterdi hand fik Kongelig Befaling at seyle med sin Flode til det lille Belt, og hindre Fienden, som ville gjøre en nye Landgang. Siden kom hand til Slags med 9. Lybske Skibe, som hand bemæstrede sig allesammen, og fik got Bytte, skiont Mandskabet største deels undskydede paa Baade, og kom til Sielland, hvor det af de Kongelige blev slaget. Derpaa belagde hand de tvende Slotte Corjör og Tranekær, vandt dem fra Grevens Parthie, og satte Laalland, Langeland, Falster og Møen i Brandskatt, hvormed hand paa nye fik sin Flode provianteret og forsunet.

Strax efter St. Hansdag, da Kiøbenhavn til Lands blev belejret af den Kongelige Armee, fik Skram Befaling at indslutte den ligeledes til Vands, og forhindre Hanse-Stædernes Flode at gjøre dem nogen Undsætning. Dette udrettede Skram ret troelig, saa længe hand kunde røre sig, og var hand en ved en fariig Blessure bleven nødet til at forlade Floden, da maatte de Beleyrede allerede for Vinter have givet Byen op; Thi som den Lybske Flode ved Mortensdags Tid kom og ville slaae sig igieunem, med adskillige Proviant Skibe, da gjorde de Beleyrede et Udfald/ deres Hielpere til Hielp. Her kom Peder Skram i Knibe, men holt sig vel, og forsvarede sin Post som en Mand, dog blev hand tillige skutt i sit venstre Been med et dobbelt Hagelod, saa hand neste Dag maatte forlade Floden, og begive sig hen i Leyren til Hans Kongel. Majest. som sørgede meget for denne troe Tjeneres Skade, og ved sin egen Chirurghum, Mæster Michel, lod ham curere. Saa snart Fienden fik Nyss om, at Peder Skram var skutt, fik hand Mood til at forsøge sin Lykke paa nye. Den Preussiske Amiral Johan Preen, som imidlertid havde Commando over den foreenede Flode, blev strax angreben, og da hand ragede paa Grund under Dragøe, fik Fienden Forlov at bry-

de igiennem og udføre sit Forfett til de Beleyredes store Hielp. Kongen, som horte dette, gif hen i Teltten til den siuge Skram og sagde: **Min Søn, GUD** bedre mig at du varst ikke der, da den Ulykke nok var bleven afværget. Siden fik Michel Brockenhuus Floden i Befalning, indtil Skram kom sig saa vidt, at hand kunde kaste den ene Krykke, da hand atter indfandt sig paa sit Amiral-Skib. Men som det var allerede efter Junij, nødde Vinteren ham til at søge sit Vinterleye lige over for, i Landserone; Imidlertid ville hand ikke være orkeløs, og foretog sig paa Kongens Befalning, at beleire med sit Mandskab Dre-
 fraags-Slot, hvor Cronborg nu er. Til denne Festning at beskynde, lod hand sit grove Skytt føre fra Skibene, og brugte det saa vel, at Grevens Commendant, Henrich Barschund, inden faae Uger maatte give sig. Mod Foraaret fik hand Kongelig Befalning, atter at indfinde sig paa sin Post, paa Reden for Kiøbenhavn, efterdi man spurte, at en nye Fiendtilig Undsetning var i vente. Hand gjorde sit bedste med at ise sig ud af Lands-Crone Havn. Men som Isen var endnu tyk, faldt det ham umueligt at komme ud, førend vor Frue Dag i Faste. Hertil brugte hand stort og besværligt Arbejd, i saadan Ruld, at Herr Ulrich Pøng froos ihjel inden Borde hos ham. Da hand omsider slap ud, løb hand hen under den Femerske Side, og optog der 16. Skibe, som skulle have været til Kiøbenhavn med Proviant. Philippi Jacobi Dag lagde hand sig igien for bemeldte Residens-Stad, og blev der liggende indtil Byen blev opgiven. Paa denne og anden troe Tieneste skionnede hans Herrre fuldkommelig, og ærede ham frem for andre ved sin Cronings-Fest, da Skram og nogle fleere bleve slagte til Riddere, hvorved Kongen brugte disse Ord, da hand kom til Peder Skram: Du dyrebare Helt est vel værd at slaae til Ridder; Saa blev hand og fort efter forleenet med Helsingborg i Skaane. Derhos forblev hand i sit Amirals Embed, og gif ofte selv til Søes, at rensede Danske Gaervande for Søerøvere. En gang var hand i saadant Crende udloben med et Skib, kaldet Swanen, og da havde hand nær sat sit kostbare Liv til; thi under Stevns-Klint overfalt ham saa haard Storm, at hand maatte lade alle sine Maste Kappe, og omsider søge Frelsning med nogle fleere i sin Skibs-Baad. Denne førte ham noget nær til Landet, men der blev den af en stor Bølge kastet omkuld, saa en Deel af dem derfor med ham, druknede, dog var Guds synderlige Forstum over ham, thi en anden Bølge kastede ham op paa Strandbredden, og
 da

Da den tredie Bølge kom, for at tage ham med sig ud igien, havde hand den Besindighed, at drage sin Daggert af Skeden, og stikke den betimelig i Sandet, saa han kunde holde sig derved, indtil Søen var udloben.

Som Peder Skram før havde været sendt til Sverrig at agere Admiral, saa blev hand en anden gang sendt did at giøre Generals Tjeneste til Lands. Anledningen var den Borgerlige Krig, opvakt ved en Bonde, navnlig Niels Tacke. Denne tillige med flere uroelige Hoveder, som satte sig op mod deres Herre Kong Goste, fik et stort Tillob af Allmuens Folk, som var Adelen vreed. De toge ilde af Sted, særdeeles i Smaalandene, hvor Herregaardene allevegne bleve indtagne og plyndrede, ja mangen Adels-Mand ihjelslagen for sin Bord-Ende. Kong Goste skrev sin Ven og Naboe i Dannemark til om Undsætning, hvilken ham og strax blev tilsendt, under Peder Skrams Ansørsel. Kongen forærede Skram sin egen Ride-Hest, og bad ham sanke overald Dannemark de Krigsfolk som ham siintes dueligt hertil. Dette skeede i en Hast, og af Adelen toog hand med sig, som Anførere, Byrge Ulftand til Blimminge, Tage Tot og Jacob Mauridsen. Da de komme inden Sverrigs Grendser, møtte dem Hr. Laurids Sigefen Nogens Marskalk Grev Peder Brahe, Hr. Ture Trolle, Hr. Børge Nielsen, Hr. Johan Turesen, Hr. Gresse Olsen, og Hr. Arved Trolle, med det Folk de havde sanket. Alle disse havde ved Røgte fattet saadan Høyagtelse for Peder Skram, at de betroede ham som Anførere til at giøre Anstalt. Smaalandene vare den gang gjorde saa blaatte for alle Levnets-Midler, at begge Armeeerne lidde stor Mangel paa alle fornødne Ting, og fik ilang Tid intet uden Vand at drikke. Da Tacke horte, man ville til at tage saa alvorlig imod ham, holt hand en Food, men flyede længer og længer op i Landet. Dog satte man efter ham, og nedlagde i mange smaa Trefninger et og andet Parti, særdeeles eet under hans Lieutenant ved Navn Lille Niels, som ellers var stoor nok, og havde sex Tæer paa hver Food. Denne blev lagt paa Steile, med flere af hans Eige. Mod Vinteren begav Peder Skram sig hjem igien, efter at de Svenske høylig havde betakket sig for hans Hielp, og meente nu nok paa egen Haand at blive ferdig med Niels Tacke, skiont denne Skalk forstærkede sig paa nye, og sloog mange af sin Konges Fogeder ihjæl, hvorover Kong Christian følgende Sommer anden gang maatte sende Hielp-Tropper, men da finder jeg en at Skram har været med.

Da Kong Christian Aar 1548. lood sin Son, Prins Fridrich, hylde til Norges Rige, blev udredet en stattelig Flode, hvilken førtes af Peder Skram som Admiral. Hand havde med sig nogle af de fornemmeste Riddere i Danmark, hvis Navne jeg ved denne Lejlighed vil anføre, efterdie de ikke nævnes enten af Hvitsfeld eller Resenio. Anthonius Bryske til Langesøe, Rigens Cansler, Byrge Ulftand til Glimminge, som Prinsens Stenk, Otto Brahe til Knudstrup, som Marskalk, Axel Brahe til Krogholm, Claus Bilde til Lungsgaard, Knud Rud til Bedbye, Marcus Tidemand, Mogens Krabbe, Claus Daae til Raunstrup, Peder Rud til Bognstrup.

Da Peder Skram begyndte at ældes, og uden Tvivl at fele noget til de mange fatiguer og Saar, som hand i sin Ungdoms Tiid havde hentet baade uden og indenlands, skiont hans udenlandske Bedrifter og Lidelser ey synderlig ere blevne bekiendte, saa trettedes hand omsider ved sit Admirals-Embed, og bad Kongen om sin Afsteed, den hand og endelig fik i Raade, Aar 1555. Dog varede den Hvile ikkun 8. Aar. Thi da den Svenske Feide gik an, i Aaret 1563. og Admiralen Jacob Brockenhuus, tillige med nogle Orlogs-Skibe fort derefter var tagen af de Svenske under Bornholm, saa savnedes den gamle Skram. Kong Fridrich forskrev ham til sig i Kiøbenhavn, og overtalte ham til at antage sig paa nye sit Fædrene-Lands Tjeneste. Herved vegrede hand sig ikke, uanset den høye Alderdom vel havde tilladt ham det. Floden fik hand strax satt i behørig Stand, saa og forsterket med 6. Lybske Skibe, saa hand i alt blev 33 Orlogs-Seylere sterk. Dermed løb hand den 5. Aug. i Søen, for at opsøge sin Fiende, den Svenske Admiral Bagge (*). Denne
toog

(*) Denne var en Dansk Mand, som af Misfornøjelse gik i Svensk Tjeneste efter E. M. Lati Beretning Rer. danic L. VI. p. 286.

Hunc Ammiraldi jam pridem Svecus honore
Ornarat : quod consiliis usuque valeret
Plurimum, & audaci spectaret ad ardua motu.
Venerat a nostris olim regionibus, hisce
In terris natus, qva sese Ha'landia ripis
Objicit, ac lato prospectat in æqvora cursu.
Is Christiano igitur cum operam fidemqve Monarchæ
Obtulerit, cuperetqve aliquo tum forsan haberi
Censeriqve loco, rebus præesse marinis,
Non ita jam generis celebris splendore, repulsam
Pertulit. Ad Svecos igitur cum forte profectus
Esset, & his opera studiumqve fidemqve probasset,
Gostao placuit - - -

toog Flugten saa snart hand saae vor Flode, og seylede for Bunden i en heel Dogn. Peder Skram var ey seen at giøre jagt efter ham, og naaede ham endelig den II. Sept. imellem Gulland og Modelsteen. Der sloges de den gandske Dag. Under Admiralen Frantz Bilde til Søeholm blev dræbt, tillige med mange flere brave Mand. Peder Skrams eget Admiral - Skib, kaldet Fortuna, blev saa forskudt, at det neppe kunde holde Søen, og inden Borde mistede hand de tvende Riddere Eske Brock og Jens Juul til Ulfsted, men selv fik hand ingen Skade, og lindlagde en herlig Seyer, da hans Fiende maatte romme Søen og det Danske Færevand blev satt i Sikkerhed. Da dette Tog var vel endet, blev denne gamle Helt nødnet til at tage Afskæed fra Floden paa nye, og begive sig til Laugholms Slot, som hand den Tiid havde i Forlehnning. Dog, her blev hand ikke heller i Fred, thi som hand i sin Ungdom havde søgt Krigen, maaskee med alt for stor Begiarlighed, saa søgte Krigen omsider ham, i hvor hand var. Admiral og General havde hand længe siden været. Nu maatte hand agere Commendant, og forsvare bemeldte Slott Laugholm efter Muelighed i adskillige fiendtlige Anløb, skiont Byen og Ladegaarden blev afbrændt. For sliig og anden troe Tieneste, blev ham denne Forlehnings aarlige Afgift af Kongen skienket, ligesom hans Mænestat gierne saae denne venerable gamle Mand ofte hos sig i Kiøbenhavn, hvor Hoffet og Byen havde al den Høyagtelse for ham, som hans store Fortienester udkrævede. Det Aar 1566 var uden Tvivl eet af de sorgeligste for denne gode gamle Herre, da hand i det samme mistede tvende af sine Søner, Christen og Peder Skram, den første ved Fiendens Haand, den anden ved Straa-Død, som tilforn er meldet.

Ao. 1578. den 8. Martii blev ham hans fiære Hustrue, Frue Elsebe Krabbe ved Døden berøvet. Siden den Tiid faldt Alderdommen ham daabelt tung, saa hand for Alvor lænates efter et bedre Liv. Hand forlood Laugholm, og begav sig til sin Fæderne Gaard Urup i Jylland, hviiken hand med stættelig Bygning havde ladet forbedre, som den og sees endnu at være eet af de skionneste Herre-Sæder i Dannemark. Her fuldendte hand de øvrige Aar af et langvarigt og ligesaa priisværdigt Levnet, da Gud kaldede ham til sig, Aar 1581. den II. Julii, altsaa i hans Alders 90ende og der over

5 Maaneder. Hans saa vel som hans Frues Liig bleve begravede i Stedets Sogne-Kirke kaldet Birck.

Hvad Hr. Peder Skrams Personlige Character angaaer, da synes det at have været ey alleene den saa tit beviiste Tapperhed, Troeskab og Iver for sit Fædernelands Tjeneste, men ogsaa en Stræben efter Borgerlig Retfærdighed og et uvaanket Røgte, thi da hand, saa vel i den Norske som siden i den saakaldte Grev Christofs Krig oppebar mange Penge, og satte snart een, snart den anden Provins i Brandskatt, ja endskjønt dette skeede paa en Tiid da Landet ey endnu havde nogen vis Herre, saa enhver toog for sig selv, efter som hand var stærk og snedig til, ville denne Mand dog aldrig mage det saa at man skulle beskylde ham for Egennøttighed. Thi jeg finder at hand for alle oppebaarne Penge har gjort rigtig Regenskab og noye forsunnet sig med Dwitteringer, som udvise at al hans oppebørsel er bleven rigtig anvendt til Floden og anden Hans Mayst. Tjeneste. Angaaende denne Mand's Religion, da viser Tiiden at hand var fød Papist og døde Protestant, dog findes ikke noget særdeeles om hans Overgang fra Pavedømmet. At samme ey er skeet ret tidlig eller under Kong Frid. I. Regiering, sluttet deraf, at hand tjente den Marhusiske Biskop Owe Bilde med nogle Heste, saa og siden tvende udenlandske Herrer af samme Stand, og altsaa uden Tvivl har været en nidkær Tilhængere af hiin Kirkes Geistlige, indtil hvær Mand i disse Riger fik Dynene nogenlunde oplukte. Den Gravskrift som findes over ham og hans Frue i bemeldte Birck-Kirke, er efter de Tiiders eenfoldige og almindelige Formular saaledes lydende:

Her ligger begrafven erlig oc velbyrdig Mand, Herr Peder Schram til Urop, Ridder, som udi sin Thid hafver været 4. Kongers Admeral udi Oester oc Wester Söen, Mod Rigens Fiender, oc døde Aar 1581. then 11. Dag Julii. Med sin kiere Hustru, erlig oc velbyrdig Frue Elfabe Krabbe, som var Tygge Krabbes Daatter af Bustrup, oc døde paa Lauholm Aar 1578. then 8. Martii. Gud gifve dennem^{baade} med alle throe Christne en gledelig Opstandelse paa den yderste Dag.

Amen.